

ДОКЛАД

МЕЖДИННА ОЦЕНКА НА ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ РУСЕ

Период на оценка: 2005 - 2009г.

ноември 2010 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	Списък на използваните съкращения	2
2.	Въведение	3
3.	Методика за извършване на оценката	5
4.	Основни компоненти на оценката	7
5.	Проблеми в областта на регионалното развитие	16
6.	Постигнат напредък	18
7.	Изводи и препоръки	24
8.	Заключение	30

1. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

1. **БВП** - Брутен вътрешен продукт;
2. **БДС** - Брутна добавена стойност;
3. **ДФЗ** - Държавен Фонд Земеделие;
4. **ЕС** - Европейски съюз;
5. **ЕФРР** - Европейски фонд за регионално развитие;
6. **ЗООС** - Закон за опазване на околната среда;
7. **ЗРР** - Закон за регионалното развитие;
8. **МРРБ** - Министерство на регионалното развитие и благоустройството;
9. **МОСВ** - Министерство на Околната среда и Водите;
10. **МСП** - Малки и средни предприятия;
11. **НИРД** - Научно изследователска и развойна дейност;
12. **НПО** - Неправителствени организации;
13. **НСИ** - Национален статистически институт;
14. **НСРР** - Национална стратегия за регионално развитие (2005-2015);
15. **ООС** - Опазване на околната среда;
16. **РИОСВ** - Регионална инспекция за околна среда и води;
17. **ОПР** - Общински план за развитие;
18. **МО** - междинна оценка;
19. **ОСР** - областна стратегия за развитие;
20. **РЦВ** - Район за целенасочено въздействие;

2. ВЪВЕДЕНИЕ

Законова основа за организиране и провеждане на МО на ОСР

Нормативната уредба, която изисква провеждането на междинна оценка на областните стратегии за развитие, произтича и се основава на Закона за регионалното развитие (ЗРР; в сила от 31.08.2008г., обн. ДВ. бр.50 от 30 Май 2008г., изм. ДВ. бр.47 от 23 юни 2009г., изм. ДВ. бр.82 от 16 октомври 2009г., изм. ДВ. бр.93 от 24 ноември 2009г.) и по-специално на чл. 33, ал.1, във връзка с чл. 9, т.6, както и чл. 36, ал. 1 и ал. 2. Тези разпоредби посочват:

- ❖ задължението за провеждане на междинна оценка на ОСР и времето на нейното провеждане (чл. 33, ал.1 във връзка с чл. 9, т. 6);
- ❖ минималният обхват и съдържанието на междинната оценка (чл. 33, ал.2); отговорността за организирането и възлагането на междинната оценка (чл. 36, ал.1);
- ❖ възможните източници на финансиране (чл. 26)ⁱ и тяхното изразходване, включително за наблюдение и оценка (чл. 27, т. 4);
- ❖ определяне на документите, свързани с оценяването, като официална обществена информация (чл. 37, ал. 1), както и свързаните с това задължения за информиране на обществеността (чл. 37, ал. 2);
- ❖ указание, че в Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие (ППЗРР) са регламентирани минимални изисквания към оценителите (чл. 36, ал. 2);

Правилникът за прилагане на Закона за регионалното развитие (в сила от 31.08.2008г., ПМС № 216 от 02.09.2008г., обн. ДВ. бр. 80 от 12 септември 2008г.) доизяснява изискванията на ЗРР, като свързва провеждането на междинната оценка с:

- ❖ Междинна оценка (МО) на областните стратегии за развитие (ОСР);
- ❖ изискването за информация и публичност (чл. 29, ал.1), което се постига чрез изготвянето, обсъждането и публикуването на междинен доклад по чл. 30, ал. 1 на ППЗРР, който отчита резултатите от междинната оценка на изпълнението;
- ❖ изготвянето на междинния доклад (чл. 30, ал.1; ал. 2, т. 2), който трябва да отчита резултатите от междинната оценка и да съдържа в себе си тези резултати;
- ❖ актуализирането на ОСР (чл. 31, ал.1, т. 5), според което актуализирането на ОСР се извършва на основата на резултатите от междинната оценка;

- ❖ определянето на минималните изисквания към експертите, участващи в оценяването (чл. 83, ал.1 и ал. 2);
- ❖ осигуряването на финансирането в рамките на бюджета на съответната областна администрация (чл. 32);
- ❖ задължението на областния управител да осигурява информация и публичност

Освен в ЗРР и ППЗРР въпросът за междинната оценка е засегнат и в Методическите указания за актуализиране на действащите стратегии и планове за регионално и местно развитие (2009г.), и по-специално в т. 2.6. Критерии за оценка на изпълнението на ОСР, където се посочва че, изпълнението на областната стратегия за развитие се оценява, като се използват определени критерии, които трябва да са ограничен брой (не повече от 4 - 5) и да характеризират качеството на изпълнението. Тези критерии са определени като важни за извършване на междинна оценка на изпълнението на областната стратегия за развитие и се ползват и при изготвянето на междинния и окончателния доклад за изпълнението на стратегията.

Критериите за оценка на изпълнението на ОСР, посочени в тази методика, са примерни и дават възможност за извършване на качествени оценки на въздействието и постигането на целите и приоритетите за устойчиво интегрирано развитие на областта:

1. състояние и промени в социално-икономическия профил на областта в сравнение с други области от съответния район от ниво 2 и по отношение на средните показатели в страната;
2. съответствие на определените цели и приоритети по отношение на нуждите и потенциала на областта и на политиката за регионално развитие в страната и в ЕС;
3. политическа и социална ангажираност с прилагане на политиката за устойчиво интегрирано регионално и местно развитие;
4. капацитет на институциите и партньорите за прилагане на политиката за регионално развитие;
5. ефективност и ефикасност на използваните финансови ресурси за постигане на целите и приоритетите за регионално развитие.

Към изброените сфери може да се добави и критерий за устойчивост, който оценява възможността социално-икономическите, институционалните и екологичните ефекти от изпълнението на стратегията да продължат в средносрочен или дългосрочен период, след като времето на действието на стратегията е приключило.

ЦЕЛИ на МО на ОСР

В контекста на ЕС оценяването се разбира като преценка на публичната намеса в развитието, съобразно резултатите, въздействията и нуждите, които намесата цели да задоволи. Оценяването е систематична дейност, която се извършва на основата на обективни стандарти и критерии и може да се прилага към политика, стратегия, програма или проект.

Оценката е периодично съждение за съответствието, ефикасността, ефективността, въздействието, устойчивостта на проект, програма, стратегия или политика съобразно предварително определените цели на проекта, програмата, стратегията или политиката. Тя се основава на текущите доклади, изготвени по време на прилагането, но може да включва и допълнителни проучвания от външни наблюдатели.

Основната цел на оценяването е подобряване на опита на администрацията в планирането и прилагането на публични програми и политики, поради което основните цели на оценяването на стратегии и програми са свързани с планиране, изпълнение и отчетност.

Оценката е от важно значение, за да се идентифицират тенденциите, да се проследява прогресът, да се извлекат поуците, да се корелират действията с променящите се условия, да се отговори на новите предизвикателства, да се осигури отчетност, да се развие капацитет чрез учене. Всички тези функции на оценяването са еднакво важни и нито една от тях не изключва друга.

Основните критерии, които се използват за постигане на обективна преценка, са критериите за приложимост, обосновааност, ефективност, ефикасност, въздействие и устойчивост.

В зависимост от целта на оценяването - дали е за подобряване на планирането, за проверка на изпълнението или за постигане на по-голяма отчетност - и времевия момент на оценката се различават предварителна, междинна и последваща оценка. Всички те ползват обективни критерии, но за различните видове оценки различните критерии имат различна тежест.

3. МЕТОДИКА ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ОЦЕНКАТА

Междинната оценка на изпълнението на ОСР за периода 2005 - 2009г. на Област Русе се извърши на няколко етапа:

Първи етап: Ниво Мерки и проекти.

- ❖ Сравнение на планираните и реализирани проекти (под проекти в случая се разбират и дейности и инициативи на областта и други партньори в посочената);

- ❖ Сравнение на планираните и реализирани проекти (под проекти в случая се разбират и дейности и инициативи на областта и други партньори в посочената);
- ❖ Сравнение на планираните и реализирани проекти (под проекти в случая се разбират и дейности и инициативи на областта и други партньори в посочената);
- ❖ Оценка на реализираните проекти и техния принос към реализацията на съответната мярка;
- ❖ Постигнати индикатори и сравнение с планираните (възможно е да има и нови индикатори, които не са били планирани; също така някои от индикаторите са за целия период; да се ползват за периода 2005 - 2009 г.);
- ❖ Финансово изпълнение на мярката - абсолютна сума в хил.лв. и сравнение между планирания финансов ресурс и реално използваните/отчетените средства - % - но изпълнение;
- ❖ При наличие на проект в процес на изпълнение да се опише неговия статус в отделно приложение;
- ❖ Резултатите се представят в табличен вид;
- ❖ Оценка на степента на реализация на всяка мярка, въз основа на данните;

Втори етап: Ниво специфични цели.

- ❖ Въз основа на оценката на изпълнението на ниво мерки и проекти се оценява степента на постижение на всяка специфична цел;
- ❖ Оценката съдържа: кратко описание на постигнатото - степен на реализация, постигнати резултати, ползи за общността, финансово изпълнение, степен на актуалност, необходимост от преформулиране, препоръка за отпадане или нова цел.

Трети етап: Ниво Приоритети.

- ❖ Въз основа на оценката на изпълнението на ниво специфични цели се оценява степента на постижение на всеки приоритет.
- ❖ Оценката съдържа: кратко описание на постигнатото, финансово изпълнение, степен на актуалност, необходимост от преформулиране, препоръка за отпадане или идеи за нов/и приоритети.

Четвърти етап: Обобщение

- ❖ Резултатите са представят в общ доклад, съдържащ:

обща оценка на изпълнение, оценките на отделните нива, списък с реализирани проекти и дейности, общо финансово изпълнение, като на всяко ниво - проект, мярка, цел и приоритет се посочи съответния статус - изпълнен, частично изпълнен и актуален, напълно актуален, актуален с необходимо преформулиране, изпълнен, вече неактуален, както и където е възможно идеи за нови такива.

4. ОСНОВНИ КОМПОНЕНТИ НА ОЦЕНКАТА

4.1.Преглед на предходни оценки на публичните инвестиции на територията на областта

Във връзка с чл. 91 на Правилника за прилагане на Закона за регионално развитие Кметовете на общини организират наблюдението на изпълнението на общинските планове за развитие. За резултатите от наблюдението се разработва годишен доклад, който се одобрява от общинските съвети по предложение на кметовете.

В Областна администрация са постъпили годишни доклади от осемте общини на територията на област Русе заедно с решенията на Общинските съвети за тяхното одобряване.

В докладите е посочено, че Плановете за местно и регионално развитие през 2009г. са изпълнявани в променена социално-икономическа обстановка, повлияна от световната икономическа криза, която се е отразила както в национален, така и в регионален аспект. Отчетено е, че промишленото производство в страната до края на 2007 година се развива с ускорени темпове, след което постепенно спада от средата на 2008 година, за да достигне отрицателни стойности през септември 2009 година. Брутният вътрешен продукт на страната следва същата тенденция, като достига отрицателни стойности в темповете си на растеж още в първото тримесечие на 2009 година. Външнотърговския стокообмен на страната за периода януари - декември 2009 година в сравнение с предходната година е намалял с 22.5%. Пазара на труда, характеризирани с показателя за безработицата следва същите тенденции, като в началото и края на годината състоянието е следното:

2009 г.	Януари в %	Декември в %
Страната	6,50	9,13
Област Русе	6,19	9,18
Община Русе	3,84	6,70
Община Сливо поле	10,86	15,07
Община Борово	13,53	16,38

Община Бяла	8,36	12,07
Община Иваново	6,47	10,33
Община Ветово	18,77	23,00
Община Ценово	14,07	13,42
Община Две могили	11,63	14,23

Неблагоприятната икономическа ситуация в страната е дала своето отражение при формиране и изпълнение на общинските бюджети. Това е наложило през годината да се предприемат антикризисни мерки и ефективен предварителен и последващ контрол на разходите за осигуряване на приоритетно финансиране на определени дейности.

Независимо от влиянието на световната икономическа криза в Общините на област Русе през 2009 г. са се реализирали значителен обем от дейности, финансирани от Европейските фондове, Републиканския бюджет, бюджета на общините, от бизнеса и други източници. Това е израз на последователната политика на общинските ръководства за изпълнение на мерките от Общинските планове за развитие през 2009 година за постигане на главната задача - подобряване качеството на живот на хората чрез устойчиво социално-икономическо развитие.

Изпълнението на стратегическите мерки за изграждане на производствени и търговски мощности е продължило, като най-ярко това е изразено на територията на община Русе, където са изградени следните по-важни обекти:

- ❖ Заводът на френската фирма „Монтюпе”, който през 2009г. е изградил нови производствени линии за части на лек автомобил „АУДИ”;
- ❖ Започнало е строителството на логистичен център в местността „Слатина” край град Русе, чиято инвестиция ще достигне 12.6 милиона евро;
- ❖ Мащабни инвестиционни проекти се реализират за изграждане на търговски и спортно - развлекателни дейности като: „Grand plaza”, Дунав мол, МЕГАМОЛ до МБАЛ, МОЛ Русе, който трябва да бъде завършен в края на 2010 година.
- ❖ Изграден е водопровода Сливо поле - Русе по програма ИСПА и др.

В годишните доклади е отбелязано, че териториалното сътрудничество е част от политиките на Общините, което се осъществява на различни нива - междуобщинско на територията на страната, регионално и международно. В изпълнение на целите и мерките от Общинските планове за развитие, териториалното сътрудничество се осъществява чрез: Разработване и реализиране на проекти по Оперативни програми, Финансирани чрез фондовете на Европейския Съюз, по линия на публично-частното партньорство и съвместно с неправителствени организации на територията на Община Русе.

На територията на община Русе и Община Сливо поле по ИСПА се изпълнява Интегриран воден проект, като по него до момента са усвоени 34 милиона евро.

Община Русе и Община Хасково съвместно изпълняват като партньори проект „Бъдеще за всички - кампания за реинтеграция и социално включване на младежи от специализираните институции.”

На регионално ниво се реализира и проект за техническа помощ за подготовка на работни проекти, тръжна документация и изпълнение на строителен надзор за дейностите по закриването на 18 общински сметища, разположени на 5 региона: Монтана, Русе, Севлиево, Силистра и Созопол. Стойността на проекта е 1 168 141 евро.

За интеграцията на незрящи деца, Община Русе, съвместно с Община Перник, създават условия за разкриване на два центъра за социална рехабилитация на стойност 249 914 лева.

Приключила е реализацията на проект „Подобряване достъпа до два важни еко - исторически обекта на територията на Еврорегион Русе - Гюргево и развитие на обща политика за ефективно управление на туристическите ресурси”. Проектът е на стойност 109 хил.евро.

Изпълнени са два проекта свързани с Еврорегион Русе - Гюргево „Да празнуваме заедно” на стойност 21хил. евро, и „Европейски модел за сметосъбиране” на стойност 40 хил. евро.

В процес на договаряне е проект „Подобряване на капацитета на публичните администрации в Еврорегион Русе - Гюргево за по-добро съвместно управление на риска, превенцията и опазването на околната среда” и проект „Подбор на приемни структури за информационните центрове на мрежата Europe direct” в периода 2009 - 2012 година.

Община Русе осъществява Териториално сътрудничество с бизнеса по линия на ПЧП, както следва:

1. Концесия по довършване изграждането на подлез на бул. „Христо Ботев”;
2. Концесия за предоставено право на ползване върху стадион „Локомотив”;
3. Реализиран проект в сферата на обществения транспорт чрез учреденото „ЕГГЕД Русе” АД;
4. В процес на изграждане е комплекс „Гранд плаза” от фирма „Проект Русе” АД.

За провеждане общинската политика за работа със социално - икономическите партньори, бизнеса и медиите, на територията на Община Русе е приета Наредба 22 от 10.12.2009г. за осъществяване на публично - частни партньорства. Целта е да се регламентира участието

на частни партньори в дейностите по финансиране, проектиране, изграждане и експлоатация на общински инфраструктурни проекти, места с обществено значение и публични услуги.

Създаден е Обществен съвет за устойчиво развитие и евроинтеграция. Една от функциите на този съвет е да съдейства за осъществяване на съвместни проекти с НПО, свързани с изпълнението на Общинския план за развитие. В тази насока в Съвета се обсъждат теми за обявяване на конкурси по приоритетите на Общинския план за развитие.

През 2009 г. са осъществени три тематични конкурса. От кандидатствалите 16 Проекта на неправителствени организации са одобрени и реализирани 6 проекта.

В община Бяла през 2009 година по модул „Оптимизиране на училищната мрежа” на МОМН са ремонтирани 2 училища на обща стойност над 750 хил.лв.

Със средства от ПУДООС за извършени частични ремонтно-възстановителни дейности по Беленска река, като стойността на целия проект е над 400 хил.лева.

През 2009 г.е спечелен проект с продължителност 12 месеца, по който е учредена МИГ и се разработва Стратегия за местно развитие на Община Бяла.

На територията на Общината се подготвя изграждането на регионално депо за битови отпадъци. За целта е регистрирано и работи като сдружение с нестопанска цел „Регионално сдружение за управление на отпадъците Янтра - Лом 2008”. В него участват Общините Бяла, Борово, Две Могили. Проведени са няколко работни срещи със заинтересовани страни и консултанта по проекта. Проекта е в работна фаза - на етап изготвяне на ОВОС.

В съгласувателен режим се намира проект на общината, свързан с подобряване на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води, по който се предвижда да се изгради Пречиствателна станция за отпадни води и довеждащи колектори от гр. Бяла до гара Бяла, доизграждане и реконструкция на водопроводната мрежа, саниране на съществуващата канализация и реконструкция на оставащата водопроводна мрежа.

Община Бяла участва в Програма за трансгранично сътрудничество Румъния - България 2007 - 2013 година по проект „Ефективно управление за извънредните ситуации в трансграничен район Гюргево-Русе”, като водещ партньор е Община- Букшани, Румъния, а партньори са Общините Градинари-Румъния и Бяла-България.

В община Две могили всички кметства изпълняват проекти по програма за чиста околна среда на обща стойност 61 000лв. В общината е внедрена система за сметосъбиране и сметоизвозване по проект на стойност 655 хил.лв., финансиран от ПУДООС. В процес на изпълнение е проект на стойност 1 849 хил. лв. за подобряване и развитие на

инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в гр. Две могили. Изграден е център за обучение и подкрепа на фермери и земеделски производители за подготовка на проекти по инвестиционни програми, финансиращи аграрния сектор по проект на стойност 117 хил.лв., а по ОПАК се изпълнява проект на стойност 320 000лв.: ”модерна и ефективна администрация в община Две могили”. Рехабилитирани са стадиона в гр. Две могили, летния театър и читалищата в Две могили, Широково и Моголино на стойност над 170 хил. лв. Изграждат се нова спортна площадка в двора на СОУ и нова спортна зала площадка по проект към Държавна агенция за младежта и спорта за 120 хил.лв.

Характерното за община Борово е, че заделят сериозен **човешки ресурс за разработване** на проектни предложения. През 2009г. са разработени 15 проектни предложения на обща стойност близо 20 млн.лв.

По Проект „Красива България” е извършен ремонт на Защитено жилище за младежи и девойки и Дневен център за деца с увреждания на обща стойност над 320 хил.лева, като общинските средства са над 58 хил.лева, а по фонд „Социално подпомагане” към МТСП е доставено оборудване на защитеното жилище на стойност близо 40 хиляди лева.

С помощта на Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерски съвет е извършен ремонт на православния храм и е възстановен полския път в с. Батин на обща стойност близо 220 хил.лева.

С получени от Министерството на финансите целеви средства, в размер на 200 хил.лева. е ремонтирана уличната мрежа на гр.Борово, а с получените от МРРБ 318 хил. лева е извършена реконструкция на хранителен водопровод ф 200, изграждане и реконструкция на улични водопроводи.

По програма „За чиста околна среда”, с получени от ПУДООС близо 4 хиляди лева е изпълнен проект за озеленяване и почистване на места за отдих в с. Батин.

По програма „САПАРД” са залесени 300дка в землищата на общината на стойност 169 хиляди лева. За 99 хил.лв. са ремонтирани компрометирани участъци на пътната мрежа. През годината е решен отдавна съществуващ проблем като е напълно реконструиран Железопътния прелез на жп линията Русе - Горна Оряховица. По Интегриран проект за управление на водите на територията на община Борово, финансиран от ОП „Околна среда” в размер на 740 хиляди лева се изготвя техническата документация.

Община Ценово е партньор по Проект „Община Ценово България и Община Комана Румъния - обща инициатива за трансгранични начинания в сферата на образованието, младежта и спорта”. Проекта е по програма Трансгранично сътрудничество между България и Румъния 2007 - 2013 година. По този проект Общини от трансграничния район

ще организират съвместни инициативи и устойчиви мероприятия в областта на образованието, спорта, младежките дейности за отдих, с ударение върху сътрудничеството в извънкласните образователни дейности между обществените училища.

По Проект „Придобиване на умения и постигане на обществена активност на територията на общините Борово и Ценово” по ос 4 ЛИДЕР на Програма за развитие на селските райони 2007 - 2013г. се разработва съвместна Стратегия за местно развитие, чиито изпълнение ще се организира от изградената Местната инициативна група.

С цел подобряване управлението на общинската собственост в община Ценово през 2009 година са отдадени под наем над 3700дка общинска земя за срок от 5 години, като по този начин са стимулирани местните земеделски производители. В отговор на проявени инвестиционни намерения в селата Долна студена и Ценово са продадени сграда и терен общинска собственост. Одобрени са два инвестиционни проекта за реконструкция на път Белцов - Беляново - Кривина и път Долна студена - Ботров. Извършен е текущ ремонт на четвъртокласен път Нов град – Караманово и четвъртокласен път Белцов - Беляново - Кривина на стойност 100 хил. лв. По спрения за преразглеждане проект „Интегриран воден проект, Община Ценово, село Ценово и село Долна Студена” със Заповед на Кмета на общината е създаден екип за неговото управление, проведена е процедура за избор на консултант по проекта, извършени са две Мониторингови посещения от Управляващия орган на ОП „Околна среда 2007 - 2013 г.”.

По проект „Красива България”, ОП „Регионално развитие”, компонент 2 на ФАР БГ и др. е подобрен достъпа на хора с увреждания до административната сграда на общината, ремонтират се всички действащи детски градини и основните училища в Караманово, Долна Студена и Новград, както и училище „Христо Ботев” Ценово, където се обучават деца в смесени етнически класове, приложени са мерки за енергийна ефективност в редица сгради - общинска собственост.

По Проект на ОПАК, който има за цел подобряване на административното обслужване и насочването му към потребителя, развитие на електронно управление в областните администрации и съответните общини към тях, предоставяне на услуги свързани с управлението на държавната и общинската собственост Общината е партньор на Областна администрация Плевен. Развитие на капацитета за решаване на местни проблеми чрез ефективно управление на средства, предоставени от ЕС стои целогодишно на вниманието на всички общински ръководства. Само в община Ценово за 2009г. са получени 3

сертификата за енергийна ефективност, 4 за работа с деловодна програма „Архимед”, 2 - за управление на общинска собственост, 1 - социални дейности и др.

Мерките за териториално сътрудничество в Община Сливо поле са под формата на одобрен проект „Придобиване на умения и постигане на обществена активност на територията на потенциални местни инициативни групи в селските райони” по ос 4 ЛИДЕР от Програмата за развитие на селските райони. Проведени са съвместни срещи между заинтересованите страни: общинска власт, НПО и бизнес на територията на Общините Сливо поле и Тутракан за сформирание на работни групи. Сформиран е екип за подготовка на Стратегията за местно развитие, обучени са местни лидери за подхода ЛИДЕР. Обучение е преминал и екипа, ангажиран в подготовката на Стратегията за местно развитие. Направени са проучвания в селските райони (териториални, социално-икономически анализи и др.) за целите на подготовката на стратегията за местно развитие. В община Сливо поле са си поставили за цел: Осигуряване на достъп до интернет във всички населени места на общината, която с изключение на с. Черешово е постигната. През 2009 г.в Общината са реализирани проекти, свързани с ремонт на общинските пътища Ряхово - Бабово, Голямо Враново - Малко Враново, Юделник - Борисово, Сливо поле - Ряхово, Стамболово - Кошарна, Черешово - Сеслав, укрепване на свлачища, подобряване достъпа на хора с увреждания до сгради, основен ремонт на улици, изграждане на мост над сухо дере в с.Юделник, парк за отдих и детска площадка в с. Стамболово, подпорна стена в с. Кошарна, закупуване на инвентар за училищната мрежа, изработване на инвестиционни проекти за закриване на сметища и др, като реализираните проекти са на обща стойност близо 3млн. и 900 хил.лева, от които над 700 хил. лева са осигурени от общинския бюджет.

В Община Иваново през 2009 г. се изпълнява проект „Община Иваново - пространство за удобство и красота”, финансиран по Програмата за развитие на селските райони на стойност 1млн. 950 хил.лв. Извършен е ремонт на техническа инфраструктура в с. Щръклево, финансиран от фонд „Стихийни бедствия” на стойност близо 90хил.лв., ремонтирани са сгради на ДСП в с. Щръклево, с. Тръстеник, с финансова помощ на Фонд Социално подпомагане към МТСП на стойност 64 хил.лева, собствен принос 8 хил.лева. С финансиране от програма САПАРД е приключил ремонта на 2 улици в с. Пиргово на стойност 114 хил.лв., изграждат се два нови моста - над р. Бели Лом и р. Черни лом с обща стойност около 640хил.лева.

Община Ветово е изпълнила през 2009 г. 4 проекта на стойност 664 хиляди лева с които се извършено саниране и подмяна на дограма в две детски заведения във Ветово и с. Смирненски, изградени са детски площадки с озеленяване.

Във всички Общини и в Областна администрация се работи за информираност и публичност на провежданата политика. Обратната връзка със субектите на интервенция се извършва чрез приемни на Областния управител, кметовете и общинските съветници, тематични срещи с целеви групи, интернет страниците и много добрата комуникация с местните и регионалните медии.

Областна администрация Русе прилага разнообразни мерки за териториално сътрудничество. Съвместно с Окръжен съвет Гюргево участва в работата на Еврорегион Данубиус, изпълнява проект „Управление на пътищата в трансграничния регион Русе - Гюргево - стратегия за успех” с бюджет 1 445 422 евро за срок от 18 месеца.

Съвместно с останалите областни администрации от Северен централен район е изпълнен проект „Система за информационен интегритет на предоставяните услуги от държавната администрация в СЦР, включващ областите Русе, В. Търново, Габрово, Силистра и Разград”, с бюджет 597 хил.лв. и срок за изпълнение 12 месеца по ОПАК.

Областна администрация е съучредител на Регионалната енергийна агенция (РЕА), която е бенефициент по проект „Създаване на 4 регионални/местни агенции за енергиен мениджмънт в Елбетал (ФРГ), Русе (България), Лас Палмас (Испания) и Перник (България)” по Финансираща програма „Интелигентна енергия - Европа”. Бюджета на проекта е 151 000хил. евро, а срокът за изпълнение е 36 месеца - от октомври 2007 до октомври 2010г.

На заседанието на Областния съвет за развитие, проведено на 16 декември 2009 г. е приета концепция за изготвяне на актуализиран документ за изпълнение на Областната стратегия за развитие на област Русе.

Сформиран е екип, който организира изпълнението на стъпки за разработване на документа. Междувременно е организирано обобщаване на отчетите на Общините по енергийна ефективност за 2009г. Обсъден е проблема със заинтересовани страни и експерти за подобряване на общинското планиране на енергийната ефективност. Изготвени са списъци по Общини с активите на В и К, които не са включени в капитала на В и К дружеството, което е първи етап от предстоящото създаване на Асоциация В и К.

Като извод се налага, че Областна и Общинските администрации в Област Русе работят за разширяване на териториалното сътрудничество и за интегрирано решаване на проблемите.

При разработване на Позицията на Република България за Дунавската стратегия са се включили активно, както експерти, така и ръководители от администрациите. На проведената в Русе Международна конференция са обсъдени още веднъж възможни форми за териториално сътрудничество и съвместни идеи за устойчиво развитие на Дунавското пространство. Навсякъде са набелязани стъпки за изготвяне на актуализираните документи за изпълнение на Областната стратегия и Общинските планове за развитие. Полагат се резултатни усилия за изпълнение на Областната и Общинските планове за развитие. Разработени са над 100 проектни предложения, които са в етап на изпълнение, в етап на оценка или предстои да бъдат внесени за одобрение, което показва, че правилно се оценява тази възможност за разрешаване на местни и регионални проблеми.

Съществуват установени партньорства между Областна администрация, Общинските администрации, Общинските съвети, структурите на гражданското общество и бизнеса за интегрирани действия. Така например в община Иваново успешно се изпълнява проект по ОПАК „Да управляваме заедно!“ на стойност 586 хил. лв.

Във връзка със съхраняването на културно-историческото наследство във всички общини съвместно с читалищата се изготвят Годишни културни календари. В тези календари са включени такива инициативи, като етнографски фолклорен календар /Ценово/, етнографска експозиция в Читалище „Христо Ботев“, организиране на общински фестивали като „Ценово пее и танцува“ в Ценово, Златната гъдулка в Русе, „От Дунав до балкана“ в Борово, традиционните панаири в Сливо поле, Две могили, Иваново и други значими мероприятия и тяхното честване, относно организиране на прегледи на художествената самодейност и провеждането на фолклорни прояви и събития за представяне на местните традиции.

На територията на област Русе успешно се работи за развитие на човешкия капитал, чрез подобряване на образователната система като се организират под различна форма обучения по проект „Красива България“, по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ и др.

Чрез изпълнение на Програма „Глоб@лни библиотеки - България“ се улеснява достъпа до информация и услуги чрез Интернет за българското население. През 2009г. по тази програма са работили 19 читалища от всички Русенски общини.

Във всички общини се изпълняват успешно проектни предложения по ОП „Развитие на човешките ресурси“ и Национални програми към „Агенцията по социално подпомагане“ и „Агенцията по заетостта“, с които се постига превенция на изключването на уязвими

групи и подобряване качеството им на живот, както и заетост на трайно безработни лица. В Община Борово изпълняват 2 такива проекта на обща стойност 240 хил.лв. В общините Иваново 1 на стойност 124 хил.лева, във Ветово - 1 на стойност 100 хил.лв. и др. В общините Иваново, Ценово, Ветово работят социални трапезарии., като е осигурен безплатен обяд на социално слаби граждани.

Много често при изпълнение на такива проектни предложения общините си партнират успешно със Структури на гражданското общество.

Важно място в дейността на Общинските съвети заема работата за превенция на противообществените прояви - навсякъде се изготвят програми за профилактични, просветни и други дейности.

На вниманието на всички общински ръководства стои противодействието на природни бедствия, аварии и катастрофи като навсякъде се провеждат общински учения по гражданска защита, изпълняват се съвместни трансгранични проекти. Приключено е укрепване на предпазни диги на р. Русенски Лом в землището на с. Божичен и с. Красен, финансирано по програма Стихийни бедствия, на стойност 365 хил.лв. Изпълнен е проект "Осигуряване проводимост на речното легло на р. Бели Лом с. Нисово", финансиран от Министерството на извънредните ситуации, на стойност 75 хил. лв. и др.

5. ПРОБЛЕМИТЕ В ОБЛАСТТА НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНИТЕ В ОБЛАСТТА СА СВЪРЗАНИ ОСНОВНО С:

- ❖ Възникване на приоритетни проекти, невключени в общинския план за развитие, в резултат на бедствия и аварии;
- ❖ Промяна на индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението, в резултат на промяна на социално икономическите условия;
- ❖ Недостиг на свободни финансови средства за междинни плащания и за успоредно изпълнение на проекти по оперативните програми;
- ❖ Дълги срокове и голям обем на документация за възстановяване на средства за междинни плащания и съгласуване на промени в договора с УО;
- ❖ Затруднения при набиране на актуална статистическа информация за всички области на социално икономическия живот на територията на общините;
- ❖ Недостатъчна информация за реализираните проекти на стопанските субекти на територията на общините;
- ❖ Ограничен брой на структури на гражданското общество, особено в малките общини;

- ❖ Слаба активност на бизнеса за решаване на местни проблеми чрез реализиране на ПЧП;
- ❖ Не достатъчен административен капацитет в публичния и частния сектор за идентифициране на проблеми и разписване и управление на проектни предложения за разрешаването им.
- ❖ Никъде в общините не са стартирали мерки за изграждането на площадки за третиране и компостиране на биоразградими отпадъци

ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОСР

В регионалното развитие конструирането на индикатори е допълнително усложнено от изискването за характеризирание на процесите и явленията комплексно от три взаимосвързани, но различни **перспективи - природна, социална и икономическа**.

Необходимо е да се разработи система от взаимосвързани показатели, които да покриват в максимална степен различните териториални единици, съставлящи изследваната територия. Това налага да се познава естеството на информацията и свързаните с нея понятия.

Преди създаването на система от индикатори е необходимо да се създаде пълен набор от критерии за оценка на надеждността на изходната информация и на самите индикатори.

Препоръчителният широк набор от индикатори за устойчиво регионално развитие трябва да отговаря на следните критерии:

- ❖ Обоснованост (целесъобразност) - да съответстват на общите приоритети и цели на устойчивото развитие;
- ❖ Да са информационно осигурими, или да е възможен постоянен източник на информация за всеки от тях;
- ❖ Възможност за представяне в количествено изражение (възможност за поставяне на стойностни цели, и там, където е възможно, - за установяване на базисно положение);
- ❖ Простота (разбираемост) - да са лесни за формулиране и разбиране;
- ❖ Информативност (аналитичност) на индикаторите - те трябва да носят достатъчно информация за извеждане на съответните изводи и вземане на решения;
- ❖ Да са комплексни, т.е. да подлежат на йерархично обвързване с индикаторите на по-ниско ниво. Основните индикатори да съответстват на комплексните.

Характерна особеност на регионалните данни в Област Русе е намаляването на наличната информация на по-ниските нива в административно-териториалното деление. Причините за това са в следното:

- ❖ Статистическа конфиденциалност, регламентирана чрез Закона за статистиката;
- ❖ Малък обем на извадковите изследвания, които са достатъчни за създаване на данни на национално ниво, но не са подходящи за целите на мониторинга и анализа на регионалното развитие;
- ❖ Точкови източници на данни за голямата част от характеристиките на природната среда с източник изпълнителната агенция по околната среда (ИАОС);
- ❖ Липса на разрез, различен от този по административно-териториалното деление, за част от данните (напр. басейнови дирекции, бюра по труда, и т.н.).

Недостатъчното използване на информацията в процесите на вземане на решения е един от основните проблеми пред управлението, вкл. и по отношение на регионалното развитие и местното самоуправление.

Разработването на качествени показатели (индикатори) е сложна задача, изискваща много добро познаване на характеризираният явление и умело боравене с големи обеми от изходна информация.

Системата от индикатори в актуализирания документ за изпълнение на областните стратегии за регионално развитие би следвало да е неразделна част от дефинираната система за наблюдение и контрол в стратегическия документ.

6. ПОСТИГНАТ НАПРЕДЪК ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА ОСР ВЪЗ ОСНОВА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ

В ОСР на Област Русе периода 2005 - 2015 г., е дефинирана визия за бъдещото развитие на областта, а именно: „Еврорегион с динамично развиващи се общини, постигащи висок икономически растеж и заетост, подобро качество на живот, развита техническа инфраструктура и чиста околна среда.”

ОСР на Област Русе се изпълнява чрез осъществяване на цели и приоритети за икономическо, социално и инфраструктурно развитие, като може да бъде отчетен следния напредък по тяхното изпълнение:

Регионални сметки

Регионални сметки БВП и БДС млн. лв.				
		2005	2006	2007*
БВП по текущи цени	България	42 797	49 361	56 520
	Северен централен район	4 981	5 401	-
	Област Русе	1 205	1 318	-
БВП на човек от населението по текущи цени-лева	България	5 529	6 411	7 379
	Северен централен район	4 342	4 758	-
	Област Русе	4 671	5 146	-
БДС	България	35 220	40 350	46 401
	Северен централен район	4 099	4 415	-
	Област Русе	992	1 077	-
БДС аграрен сектор	България	3 322	3 444	2 898
	Северен централен район	500	508	-
	Област Русе	111	116	-
БДС индустрия	България	10 344	12 473	14 985
	Северен централен район	1 237	1 456	-
	Област Русе	293	343	-
БДС Услуги	България	21 554	24 433	28 518
	Северен централен район	2 362	2 451	-
	Област Русе	588	618	-

Източник: НСИ – ТСБ – Русе

Непосредствено след присъединяването на България към Европейския съюз, икономиката в Област Русе бележи значителен ръст. Съществено подобряване на бизнес-средата се отчита в контекста на свободното движение на хора, стоки и услуги.

Подобреният бизнес климат и осигуряваните от държавата и общините преференции, изграждането на Индустриалния парк, Свободна зона - Русе и приватизацията на части от бившето КТМ съществено повлияли върху общата икономическа картина на областта. Само в рамките на две години (2007 и 2008г.) в Област Русе са привлечени важни чуждестранни инвеститори, като френската фирма „Монтюпе” (водещ европейски производител на продукти от алуминиеви сплави за автомобилната промишленост, с размер на инвестицията от 50 млн. евро и открити 867 работни места), испанската „Керос” (изграждаща завод за керамични плочки и гранитогрес на стойност 54 млн. лв. с очаквани 300 работни места) и очакваната в Индустриалния парк инвестиция за над 10 млн. евро на немската компания за производство на авточасти „Витте аутомотив” с разкриването на не по-малко от 300 работни места.

БВП и БДС по икономически показатели в Област Русе

	2005 г.	2006 г.	2007 г.
БДС по икономически сектори – хил. лв.	991 717	1 077 142	1 223 476
Аграрен – хил. лв.	110 856	116 029	97 110
Индустрия – хил. лв.	292 821	343 543	418 995

Услуги – хил. лв.	588 040	617 570	707 371
БВП – хил. лв.	1 205 065	1 317 679	1 490 292
БВП на човек - лева	4 671	5 146	5 864

Източник: НСИ – ТСБ – Русе

Съотношението на преките чужди инвестиции в Северен централен район. Данните показват, че към 31.12.2007г. Област Русе заема лидерското място с 171 784 000 евро и представлява своеобразен мотор за икономическото развитие на района като цяло.

Общ доход на домакинствата по източници на доходи

Общ доход на домакинствата по източници на доходи			
Източници на доходи	2006	2007	2008
Средно на домакинство – левове			
Общо	7 140	8 429	9 297
Общ доход	6 657	7 818	8 686
Работна заплата	3 061	3 732	4 505
Извън работната заплата	269	364	436
От предприемачество	324	428	441
От собственост	45	76	77
Обезщетения за безработни	24	24	17
Пенсии	1 507	1 724	2 011
Семейни добавки за деца	45	42	57
Други социални помощи	131	191	266
От домашно стопанство	670	624	337
От продажба на имущество	107	126	88
Други приходи	474	487	452
Приходи от спестявания	251	321	320
Взети заеми и кредити	221	275	276
Върнати заеми	11	15	15

На база на оценката на приоритетите по ключови показатели се отчита, че значителна част от заложените мерки са в процес на реализация. Също така някои от мерките, предвидени по даден приоритет пряко или косвено касаят не само съответния приоритет, а реализацията им има мултиплициращ ефект.

Мерките за постигане на необходимото съответствие на ОСР със секторните политики, планове и програми;

Регионалната, областната и общинската икономика се развиват в условията на променлива среда. За това е необходимо да се осъществява стратегически контрол доколко успешно отделните субекти се движат към своите цели и подобряват резултатите от дейността си, а също и да се определи какво би трябвало да се предприеме за подпомагане на тяхната дейност, за да могат те от своя страна да допринесат за социално-икономическото развитие на област Русе. Поради тази причина стратегическият контрол

няма за цел да изясни правилно или неправилно се осъществява стратегията, а да изясни дали реализацията на стратегията ще доведе до постигане на поставените цели (резултати) пред регионалното и местното развитие.

АДИ на ОСР задава общата рамка за развитие в областта за периода 2010 - 2013 и макар да има индикативен характер, като цяло, изисква съобразяване на общинските планове с нея и предполага необходимостта от хоризонтална и вертикална интеграция на залегналите в тях цели, мерки и конкретни проекти.

Набелязаните стратегически цели и приоритети в общинския план за развитие не трябва задължително да включват и отразяват изцяло стратегическата рамка на областната стратегия, а само тази част от нея, която е свързана с развитието на Общината, нейните сравнителни предимства, потенциал и местни особености.

По смисъла на ЗРР Общинският план за развитие (ОПР) е дългосрочен в средносрочен документ за стратегическо планиране на регионалното развитие, който се разработва в съответствие с областната стратегия за развитие (чл. 34 от Правилника за прилагане на ЗРР). Чрез него се определя стратегическата рамка за развитие на общината, изразена чрез формулирането на съответните цели и приоритети за устойчиво интегрирано местно (общинско) развитие. *Същият не трябва да се разглежда като абстрактен стратегически документ, а като инструмент, чрез който се формулира общата рамка за развитие на общината.*

Тази рамка е определена на базата на наличния потенциал и сравнителните предимства на нейната територия, като същевременно се съобразява и транспонира политики, цели, приоритети и механизми, залегнали в европейската, националната и регионалната йерархия на системата за планиране и управление на регионалното развитие. Ефективността на изпълнението на ОПР налага от една страна по-тясно обвързване на документа с оперативните и плановете инструменти, а от друга - необходимостта от по-голяма конкретика и пространствена обусловеност на формулираните цели и приоритети в развитието на общината.

Мерките за прилагане на принципа на партньорство.

За подобряване на резултатите от наблюдението на ОСР е необходимо да бъдат насочени усилия за оптимално функциониране на системата за наблюдение. В тази насока се отчита нуждата от подобряване на междуведомствената координация с оглед изготвянето, предоставянето и обработката на информация във връзка с наблюдението на ОСР.

За по-детайлна, точна и актуална информация относно индикаторите за наблюдение е необходимо да се регламентират механизмите за обмен на информация с Националния

статистически институт, Агенцията по заетостта, Агенцията по кадастъра, Регионалната инспекция за опазване и контрол на общественото здраве, Изпълнителната агенция по околна среда, Изпълнителната агенция за енергийна ефективност и др. ведомства.

Необходимо да се изготвят обобщени справки, подпомагащи оценката на въздействието на оперативните програми, съфинансирани от фондовете на Европейския съюз, върху развитието на областта. Изготвянето на детайлна информация от Управляващите органи на ниво Област Русе и обвързването и с индикаторите за наблюдение би спомогнало за по-пълно и точно отчитане на изпълнението на ОСР.

Желателно е Областния съвет за развитие на свои заседания да обсъжда инициативи и схеми, свързани с устойчивото интегрирано регионално развитие, както и предложения за тяхното разработване, които да подпомагат изпълнението на ОСР за периода до 2013 год.

Засилването на взаимодействието между Областния съвет за развитие на Област Русе и останалите съвети за развитие, би спомогнало за обмена на информация, сравнителен анализ на развитието на съответните нива, обсъждането на общи проблеми и предприемане на действия от един по-широк кръг от заинтересовани лица, свързани с изпълнението и наблюдението на ОСР.

Необходимо е да се насочат действия за увеличаване на конкурентните предимства на областта и преодоляване на вътрешните различия и ключови дефицити в социалната и техническата инфраструктурата и развитието на човешкия потенциал.

Да се използват възможностите, които предоставя регионалната политика на ЕС за постигане на целите на конвергенцията, достигане на възможно по-високо равнище на БВП, повишаване на заетостта, намаляване на безработицата, повишаване на производителността на работната сила и продуктивността на капитала и повишаване на реалните доходи на населението.

В повечето случаи стратегическите документи се разработват без необходимата публичност и ангажираност на заинтересованите страни, особено в по-малките общини. Това ограничение в ангажираността и публичността при разработването на документа естествено води до неговото negliжиране и подценяване, което от своя страна, се отразява върху недостатъчната степен на изпълнение на заложените стратегически цели, приоритети и мерки.

Актуализацията на ОСР е желателно да се основава на следните основни принципи:

- ❖ реализъм - трябва да са формулирани реалистични цели. Да бъдат съобразени не само с наличния потенциал за развитие, но и с фактори като институционална среда, тенденции в развитието на областта, ниво на

подготовка на кадрите, финансова обезпеченост и редица други, които могат да изиграят ролята на задържащи фактори за ефективно усвояване на потенциала на областта и нейните сравнителни предимства;

- ❖ устойчивост - в стратегията да не се съдържат задачи, мероприятия и конкретни дейности, чието решаване има изолиран, оперативен и кампаниен характер, с краткосрочен и във времето ефект върху изпълнението на формулираните цели в стратегията;
- ❖ приемственост - актуализацията на областната стратегия за развитие да не започва „от нулата” - трябва да се осигури приемственост с действащия стратегически документ, с общинските планове, секторните стратегии и програми и т.н.;
- ❖ партньорство - областната стратегия за развитие трябва да бъде резултат от съвместните усилия на много заинтересовани страни (представители на държавните и общинските власти, на бизнеса, на държавните институции и на неправителствения сектор).

КОНСТАТАЦИИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ДЕЙСТВАЩАТА ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ РУСЕ

1. Аналитичната част на действащата ОСР в отделни части е доста общо разписана, изпълнена с ненужни детайли по отношение на съобщаването на факти и статистически данни, без те да са достатъчно анализирани и изведени като конкретни проблеми, имащи отношение към развитието на територията на областта.
2. Анализите в дадени части също са твърде общи, без достатъчна конкретика и без пространствено асоцииране на проблемите, което на практика води до формулирането на твърде обща стратегическа рамка за развитие, имаща по-скоро характер на „списък с пожелания”.
3. Липсва критичен анализ на проблемите, съпътстван от прекалено оптимистичен прочит на ресурсите и потенциала за развитие на областта. Това създава погрешното впечатление, че в област Русе всичко е наред и няма нужда от стратегически мерки за преодоляване на слабостите, а само от мерки, свързани с усвояване на нейния потенциал. Подобни стратегически документ обикновено не се изпълняват или имат силно ограничено влияние върху фактическото развитие на областта.

4. В SWOT анализа, който се явява обобщаващият фундамент на стратегията, да бъдат отразени съществуващите проблеми (местни и външни за територията), които са свързани с глобалните екологични проблеми (промени в климата, загуба на биоразнообразие, деградация на почви и пр.). Проблематиката следва да бъде неразделна част от формулираните цели и приоритети и да намери съответния конкретен израз във формулираните мерки.
5. Обвързаността между стратегическата и аналитичната част на документа. Анализът на ситуацията не е самоцел към стратегията, а обосновка на проблемите и оценка на потенциала, като преодоляването на проблемите и, респективно, усвояването на потенциала и ресурсите са предмет на стратегическия документ. Залегналите стратегически цели, приоритети и мерки са технологията „как“, „кога“ и „къде“ да стане това.
6. Подценена е ролята на индикаторите и са представени чисто формално чрез използването на твърде общи дефиниции, които не са конкретно свързани с постигането на заложените в документа цели и произтичащите от тях приоритети и мерки. Индикаторите следва да дават ясен отговор на въпроса „какво се случва с областта“ и „как се прилага предписаната „технология“ (т.е. стратегията) за нейното развитие. Индикаторите следва да показват как работи стратегията, да дават ясни параметри за това какво се случва, какво е постигнато и какво не. Те следва да са малко на брой, но измерими и конкретно отнасящи се към дефинираните цели, приоритети и мерки.

7. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

Общи изводи:

1. Отчита се обективна трудност, граничеща с невъзможност за оценяване на преките ефекти и въздействия в резултат на реализацията на ОСР за анализирания период.

Основните причини за това са:

- ✓ липсата на детайлизация на мерките, включени в действащата ОСР в дейности и план за тяхното изпълнение;
- ✓ липсата на индикативна финансова таблица в ОСР и от там липсата на стойности по отделни дейности/проекти, което прави невъзможно използването на финансови индикатори;
- ✓ липсата на детайлизация не дава възможност за директно свързване на отчетени ползи за заинтересованите страни в област Русе с изпълнението на областната стратегия,

което прави междинната оценка доста субективна, поради единствената възможност за т.н.експертна оценка;

- ✓ липсва описание и обосновка, които да покажат връзката на отделните мерки, приоритети с дадена специфична цел; индикаторите, доколкото ги има са твърде общи и посочени само на ниво специфична цел;
- ✓ липсва информация за систематични действия в областта на наблюдението на изпълнението и особено за доизграждане на системата за наблюдение, в т.ч. дефиниране на пълни индикатори с ясни параметри, позволяващи отчитане на напредъка в сравнение с базовата стойност;
- ✓ информацията, предоставена от общините е недостатъчна за спазване на Методиката за изготвяне на междинна оценка на ОСР – където на стр.6 е споменато: ОСР се осъществява основно чрез изпълнението на общинските планове за развитие. ОСР е свързана с реализирането на общинските планове за развитие на територията на областта. В този аспект, както е описано в Методиката за изготвяне на междинна оценка на ОСР за да се изпълнят изискванията на ЗРР, в идеалния случай междинната оценка трябва да е предхождана и от оценка, свързана с изпълнението на общинските планове на територията на съответната област. Към настоящия момент няма информация някоя от общините на територията на област Русе да е възложила чрез обществена поръчка провеждането на междинна оценка на своя план в съответствие със ЗРР. Всичките 8 общини са представили годишни доклади за изпълнение на общинския план за развитие, но информацията в тях отново не предоставя възможност за обективна оценка и ясно съотнасяне към мерки и цели от ОСР.
- ✓ Трябва да се отбележи, че посочените по-горе дефицити се дължат предимно на липса на опит в планирането на различни нива, в това число на областно и общинско, както и на несъвършенства в нормативната уредба, до много голяма степен регулирани с последните промени в ЗРР и ППЗРР. Също така информацията в Методическите указания за актуализиране на действащите стратегии и планове за регионално развитие – 2009г.на МРРБ е в достатъчно степен детайлна за да адресира идентифицираните дефицити по отношение на системата за наблюдение, респективно оценките на изпълнението и постиженията.
- ✓ Също така трябва да се спомене, че друг ограничител за по-задълбочена оценка е твърде краткото време за извършване на оценката – на практика по-малко от месеца, което затруднява набавянето на официална информация, а в отделни случаи и на каквато и да била информация. В някои случаи информацията обваща и 2010г., но

доста често се спира до 2008г. отново поради основна причина краткото време за изпълнение на оценката и боравеното на практика с информация, която и каквато е налична.

- ✓ Въз основа на метода на експертната оценка и изчисляване на стойности на заложените индикатори по трите специфични цели на действащата ОСР може да се направи извода, че има реален напредък и по трите цели. При постигане на напредък и по трите специфични цели може да се смята, че за оценявания период на действие на ОСР на област Русе има принос и към частично постигане и на главната стратегическа цел. В изводите и краткото описание на промените са посочени стойности на основните индикатори по отделните специфични цели (за които има информация), които аргументират тезата за напредък по трите специфични цели на ОСР на област Русе за анализирания период - 2005 - 2009г., а в отделни случаи и 2010г.

ПРЕПОРЪКИ ПРИ ИЗГОТВЯНЕ НА АДИОСР НА ОБЛАСТ РУСЕ

1. Да се изготви в съответствие със стратегическата национална и европейска рамка на политиката за регионално развитие, новите регламенти на ЕС за периода 2007 - 2013 г., новите цели и приоритети на политиката на ЕС за сближаване и предвижданията на оперативните програми;
2. Да се промени срока на действие от до 2015г., на до 2013г. и се има предвид по отношение на реалистичността на предвидените интервенции и промени;
3. Да се разработи в съответствие със съществуващия нормативен, икономически, социален и организационен контекст, като се постигне съгласуваност на ОСР с другите документи за стратегическо планиране и програмиране на регионалното развитие, актуализирания документ за изпълнение на регионалния план за развитие на СЦРП, актуализирания документ на НСРР и с районните устройствени схеми или други планове и схеми, разработвани в съответствие с разпоредбите на Закона за устройство на територията, които касаят територията на област Русе;
4. В процеса на актуализиране на областната стратегия за развитие е необходимо да бъдат отчетени хоризонталните приоритети на регионалната политика - устойчиво развитие, равни възможности и социално включване;
5. Съдържанието на актуализираната ОСР на област Русе да отговаря на това предвидено в ЗРР, а именно да включва следните **тематични раздели**:
 - ✓ Актуализиран социално-икономически профил на областта;

- ✓ Актуализиран SWOT анализ;
- ✓ Актуализирана стратегия за развитие на областта;
- ✓ Обща оценка на необходимите ресурси;
- ✓ Териториален обхват на районите за целенасочена подкрепа;
- ✓ Критерии за оценка изпълнението на стратегията;
- ✓ Стратегически насоки за разработване целите и приоритетите на общинските планове за развитие;
- ✓ Описание на необходимите действия за прилагане принципа на патньорство и осигуряване на информация и публичност.

При разработването на съответните тематични раздели да се имат предвид. Методическите указания за актуализиране на действащите стратегии и планове за регионално и местно развитие на МРРБ - 2009г.

6. Да установява реалистична и същевременно широко приета от заинтересованите страни визия и стратегическа рамка, които да се основават на решаването на дефинираните проблеми, посочени в актуализирания социално-икономически профил, както и за оползотворяване на потенциала на областта. При преформулирането на визия, приоритети и цели да се имат предвид направените в част изводи препоръки, както и да се адресира решаването на посочените по отделни части проблеми. Целите и мерките да са в съответствие с проблемите, като имат ясна връзка и съгласуваност помежду си. При преформулирането стратегическата рамка за оставащия планов хоризонт на действие на ОСР на област Русе да се имат предвид останалите секторни и други стратегии и друг тип планови документи, устройствени схеми, както и посочените като бъдещи проекти на общините в областта. Също така да се имат предвид глобалните екологични цели, които следва да интегрират в актуализираната ОСР, където е приложимо.

7. Ефективно да се ангажират заинтересованите страни в процеса на разработването и актуализацията. Важен момент при актуализацията на стратегическата част е свързан с извършването на адекватна оценка на очакванията от изпълнението на документа. То следва да се съобрази и да установи необходимия баланс между ценностите и очакванията на три основни групи заинтересовани страни:

- ❖ Централни и местни органи на властта и другите заинтересовани публични институции;
- ❖ Местни бизнес субекти;

❖ Местна общност.

8. Ясно да комуникира ключовите послания с различните социални и икономически субекти, които засяга;

9. Да дефинира проста като структура и логика стратегическа рамка, но с конкретни пространствени очертания на нейното приложение и базирана на задълбочен анализ, изведени проблеми и избрани алтернативи за решаване, комуникирани с основните заинтересовани страни;

10. Да притежава ясна структура и логика на приложение, включително последователност на етапите, мерките и действията; осигурена с ефективен механизъм за наблюдение, контрол и отчетност;

11. Да се разработи адекватна система за наблюдение, която да позволи спазването на ЗРР - чл.21 т.6, където: Областният управител: организира изграждането, поддържането и оперирането на единната информационна система за управление на регионалното развитие на територията на съответната област. Системата за управление следва да се основава на стройна система за наблюдение на изпълнението с оглед получаване на навременна и достоверна информация и при необходимост вземане на корективни решения от Областния управител/Областния съвет за развитие за ефективна реализация на ОСР. Системата за наблюдение следва да включва най-малко:

- ✓ индикатори за изпълнение на отделните нива по йерархия на целите - на ниво мерки, приоритети и специфични цели;
- ✓ каква информация е необходима и на каква периодика за измерване на индикаторите;
- ✓ базови стойности, където е приложимо и конкретно определяне на целевите стойности на индикаторите;
- ✓ изграждане на група която да отговаря за наблюдението и отчитането на изпълнението;
- ✓ разработване на план за наблюдение и докладване, съобразен с единната информационна система за управление на регионалното развитие и нормативните изисквания за докладване и оценка на изпълнението;
- ✓ Да се идентифицират всички субекти, извън областна администрация, които следва да поддържат и подават верифицируема информация за изпълнението/наблюдението на ОСР - като общини, държавни структура, опериращи на територията на областта и други - каква информация, на каква периодика и в какъв формат;

12. Да се подпомогнат методологически, както определените служители в областна администрация, които ще отговарят и координират пряко изпълнението, наблюдението и

докладването на напредъка на ОСР за даден период, но и общинските служители, които следва да приложат единната информационна система за управление на регионалното развитие на територията на съответната община, така както е посочено в чл. 23, т. 3 на ЗРР. Да се привлече при необходимост външна експертиза за доизясняване на сравнително новите законови изисквания по отношение на единната информационна система, както и конкретните стъпки и действия, които следва да се предприемат с оглед създаване на система за набавяне на необходимата информация за наблюдение и оценка на изпълнението, както на ОПР, така и на ОСР, чията оценка до много голяма степен се получава въз основа на изпълнението на общинските планове за развитие. В тази връзка като първа конкретна стъпка от страна на Областния управител е да се подпомогнат общините в област Русе за разработване на годишните доклади по начин отговарящ на чл.91 от ППЗРР. В ал.8 на чл.91 на Правилника за приложение на ЗРР е указано: Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие съдържа информация за:

1. общите условия за изпълнение на общинския план за развитие и в частност промените в социално-икономическите условия в общината;
2. постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на общинския план за развитие въз основа на индикаторите за наблюдение;
3. действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на общинския план за развитие, в т. ч.:
 - а) мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни;
 - б) преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на общинския план за развитие през съответната година, както и мерките за преодоляване на тези проблеми;
 - в) мерките за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на общинския план за развитие;
 - г) мерките за постигане на необходимото съответствие на общинския план за развитие със секторните политики, планове и програми на територията на общината;
 - д) мерките за прилагане принципа на партньорство;
 - е) резултатите от извършени оценки към края на съответната година;
4. заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

Разбира се изработването на годишен доклад за изпълнение на ОПР на дадена община изисква изграждане на система за наблюдение в самата община.

8. ОБЩИ ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Междинната оценка на Областната стратегия за развитие на област - Русе е изготвена на основата на широкообхватен анализ на социално-икономическото развитие на областта и изведените приоритети за развитие в рамките на ограниченията по отношение на времето за извършване и наличната информация.

- ❖ Наблюдава се малък напредък в развитието на предприемачеството, технологичното обновление, модернизацията и въвеждането на иновации в малки и средни предприятия, както и в осигуряване на качествени и устойчиви работни места, като трябва да се отчете, че в тази област има значителни резерви, които е добре да се адресират в оставащото действие на актуализираната ОСР.
- ❖ По-значим напредък се отчита в нарастване на стимулите за развитието на частния сектор в сферата на услугите и насърчаване развитието на трансгранично и транснационално икономическо сътрудничество;
- ❖ Има възможности за по - засилено и систематично промоциране на силните страни на областта с цел осигуряване на сериозен инвеститорски интерес;
- ❖ Към развитието на туризма - подобряване на туристическата инфраструктура и развитието на услугите в туристическия сектор се забелязва повишен интерес поради богатото природно и културно наследство и благоприятното географско положение, но също има неизползван потенциал;
- ❖ Все още не е достатъчно лазвит процеса на модернизация на телекомуникационната инфраструктура, развитието на електронни услуги за гражданите и бизнеса;
- ❖ Напредък се отчита в и модернизацията на материално-техническата база на здравните и социалните услуги, но необходимостта от продължаване на усилията и ресурсите на различни институции следва да продължи и през оставащия период на действие на ОСР;
- ❖ По-значим напредък може да бъде отчетен при рехабилитацията на пътни отсечки от републиканската пътна мрежа, със запазване на актуалността през оставащия период на действие на ОСР;
- ❖ Има възможности за увеличаване на обема на инвестициите за внедряване на екологични технологии за производство, както и за въвеждане на енергийно-ефективни технологии и използване на възобновяеми енергийни източници,

които следва да бъдат използвани пре оставащото действие на ОСР и за в бъдеще;

- ❖ Силно негативните демографски тенденции и външната миграция все още не могат да бъдат овладени чрез прилагане на комплексни икономически и социални мерки.

При изпълнение на целите и приоритетите на ОСР на Област Русе се отчита напредък, въпреки отражението и влиянието на световната икономическа криза върху икономиката на страната ни и в частност на Област Русе.

Сравнявайки данните за 2007г. за областите от Северен централен район, се вижда, че Област Русе значително изпреварва останалите области и средната за района стойност (7311 лв.), като отчетеният общ годишен доход средно на домакинство възлиза на 8 710лв. Произведеният брутен вътрешен продукт в Област Русе през 2007г. е 1 490 292 хил. лв. През периода 2005 - 2007г. се наблюдава устойчиво увеличение на стойностите както на БВП, така и на показателя БВП на глава от населението - от 4 671 лв. през 2005г. на 5 864 лв. през 2007г.

Съотношението на преките чужди инвестиции в Северен централен район. Данните показват, че към 31.12.2007г. Област Русе заема лидерското място с 171 784 000 евро и представлява своеобразен мотор за икономическото развитие на района като цяло.

На база на оценката на приоритетите по ключови показатели се отчита, че значителна част от заложените мерки са в процес на реализация. Също така някои от мерките, предвидени по даден приоритет пряко или косвено касаят не само съответния приоритет, а реализацията им има мултиплициращ ефект.
